

# Kloof

De netto olie-exporten van de belangrijkste olieproducerende landen dalen gestaag. De bijdrage aan de groei van de mondiale vraag komt in toenemende mate van de olieproducerende landen zelf, waardoor hun aanbod op de internationale oliemarkt krimpt.

Voor veel olieconsumerende landen, zoals de Verenigde Staten en Europa, is het dus een slecht moment om de binnenlandse pro-



Door  
Coby van der  
Linde

ductie te zien dalen en de importcijfers te zien stijgen. Immers, de stijgende vraag naar importen gaat samen met een afnemend aanbod van exporten.

## Hoezo speculanten?

Het verhaal achter de hoge olieprijzen wordt steeds duidelijker. Het gat tussen vraag en aanbod groeit, mede omdat nieuwe productie langer op zich laat wachten zoals uit Kazakstan, oude productie wat sneller afneemt dan verwacht zoals in de Noordzee en Mexico, investeringen achterblijven in landen met potentie zoals in Saoedi-Arabië en Rusland, en de nieuwe welvaart, eerst in China en nu in de olielanden, omgezet wordt in meer vraag. Daarbij komt nog dat een groot deel van de consumenten in de wereld geen weet heeft van de recente olieprijsstijgingen en zich dus ook niet laat afremmen in zijn con-

sumentie. Dat is anders in de Verenigde Staten en Europa waar de gestegen olieprijzen de consument wel degelijk raken. In de Verenigde Staten worden al hele televisieprogramma's gewijd aan 'het nieuwe rijden' en overspoelen de SUV's momenteel de tweedehands markt. In Europa uit het ongenoegen zich in protestacties. Ook in landen als India en Indonesië wordt de pijn gevoeld van hogere olieprijzen en kunnen de overheidsbudgetten de subsidies op olie niet langer meer dragen, terwijl in China dieper getast moet worden in de 'spaarpot'. De snelle stijging van binnenlandse prijzen stuiten ook daar op onbegrip. De vooruitzichten zijn niet goed. In de komende jaren zal het gat tussen vraag en aanbod verder groeien, omdat op een dergelijk korte termijn niet veel verwacht moet worden van een investeringsimpuls. De producerende landen blijven behoudend in hun investeringen in nieuwe capaciteit om politieke en institutionele redenen. De benodigde olie-inkomsten komen nu uit de prijs en niet uit het volume en bieden dus onvoldoende prikkel om een investeringsinhaalrace te ontketenen. Met de snel groeiende vraag in de eigen economie zal het aanbod op de internationale markt nog krappere worden, omdat de afnemende vraag in OESO-landen de toenemende vraag elders niet kan compenseren. De kans dat de prijzen een opwaartse druk blijven vertonen is dus groot.

## Druk

De druk om toch meer biobrandstoffen te gaan gebruiken zal toenemen, met het gevaar dat er in de haast om de vraag naar energie te vervullen onzorgvuldige keuzes worden gemaakt. Immers, de milieukwaliteit van de huidige generatie biobrandstoffen laat nog

te wensen over. Ook de druk op water en land zal toenemen, terwijl de demografische ontwikkelingen ook een intensiever gebruik zullen vergen. In de Verenigde Staten zijn biobrandstoffen al 'booming business' en het is de vraag of Europa zijn zorgvuldige eisen aan de kwaliteit van de brandstoffen uiteindelijk gestand zal doen of zal zwichten voor de dorst naar energie. Of het vullen van de oliekloof met biobrandstoffen ook de rekening aan de pomp zal verlagen, valt te betwijfelen. De prijzen van biobrandstoffen laten zich al optrekken aan de olieprijzen.

## Structureel

Het is al weer enige jaren geleden dat het tijdperk van de goedkope olie ten einde werd verklaard. Indertijd werd er nog wat ongelovig gereageerd en men overzag de consequenties eigenlijk helemaal niet. We zijn zo lang verwend geweest met lage energieprijzen, zelfs in Europa waar de heffingen en accijnzen de prijs voor de eindverbruiker aanzienlijk hoger maakten dan in de Verenigde Staten. De gemiddelde Amerikaan kraakt

nu al uit zijn portemonnee bij de huidige benzineprijzen, maar zou bij een Europees prijsniveau misschien wel een mars op Washington overwegen. De snelheid waarmee de prijzen nu stijgen, leveren de overheid hoofdbrekers op. Als de stijging echter structureel is, past niets anders dan een pijnlijke aanpassing. Wel zal op termijn, als de markt de vergroening, zoals dat in fiscale kringen heet, afdwingt, wellicht overwogen moeten worden om de fiscale druk anders over de economie te verdelen. Echter, zolang de prijs van een kop koffie of een flesje water nog vele malen duurder is dan olie, zullen overheden niet gauw zo'n bron van sturing en inkomsten opgeven. In de tussentijd zullen we moeten wennen aan het feit dat de mobiliteit van Russen, Chinezen en Arabieren de kosten van de onze zullen bepalen. ■

Coby van der Linde is hoofd van het Clingendael International Energy Programme, hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen en lid van de Algemene Energieraad.



Dubai groeit en heeft dus olie nodig. Daardoor daalt de export.